

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410128 Mörrumsån

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Elisabet Wallsten

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410128 Mörrumsån**

Kommun: Karlshamn, Olofström

Områdets totala areal: 171,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-29

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Privat, statligt, kommunalt, kyrkan

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1130 - Estuarier

3210 - Större vattendrag

6270 - Silikatgräsmarker

9070 - Trädklädd betesmark

9110 - Näringsfattig bokskog

9160 - Näringsrik ekskog

91E0 - Svämlövskog

91F0 - Svämädellövskog

1029 - Flodpärlmussla, *Margaritifera margaritifera*1032 - Tjockskalig målarmussla, *Unio crassus*1082 - Bred paljettdykare, *Graphoderus bilineatus*1106 - Lax (i sötvatten), *Salmo salar*1355 - Utter, *Lutra lutra*1383 - Hårklomossa, *Dichelyma capillaceum*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Mörrumsån bidrar till att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv.

I Natura 2000-området Mörrumsån är de prioriterade bevarandevärdena kopplade till ån och dess arter samt de lövskogsdominerade öarna. Mörrumsån och dess mycket höga biologiska värden är av internationell betydelse. Den är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vatten ur natur-, kultur- och fiskesynpunkt och har vid naturvärdesbedömning bedömts ha mycket högt naturvärde. Mörrumsån är det viktigaste vattendraget för vild lax i södra Sverige samt hyser ett av Sveriges största bestånd av den starkt hotade arten tjockskalig målarmussla, som även föryngrar sig i ån.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Mörrumsån är tre mil långt och sträcker sig från Blekinges länsgräns i norr ner till åns mynning i Pukaviksbukten (SE0410068) i Östersjön. Området karaktäriseras av ån med dess strömmande och lugnflytande vattenpartier, som rinner genom ett småskaligt kulturlandskap med omväxlande topografiskt markerade skogsdominerade dalgångar och flackare betes- och odlingsmarker. Utmed åns sträckning inom Blekinge ligger även Natura 2000-områdena Åmma (SE0410054), Käringahejan (SE0410075) och Härnäs (SE0410164). Utanför Mörrumsåns mynning tar Natura 2000-området Pukaviksbukten (SE0410068) vid.

Geologi

Mörrumsån följer i huvudsak olika sprickzoner i urberggrunden och bitvis finns stora nivåskillnader mellan ån och dess omgivande höjdparter. Utmed åns lopp finns sen- och postglaciala avlagringar och ytbildningar i form av åsar, terrasser, kullar, plana fält och dödisgropar samt enstaka isälvspar i form av jättegrytor. Ån faller drygt 110 meter från länsgränsen till utloppet i Pukaviksbukten.

Vegetation

Utmed Mörrumsåns lopp i Blekinge växlar öppna odlings- och betesmarker med igenväxande sly- och vassområden och delvis naturskogsartade bok-, ek- och tallskogar i en småskalig mosaik. Ån kantas utmed långa sträckor av smala strandskogar dominerade av al, ask (starkt hotad) och björk, med inslag av öppna, hävdade grasmader och igenväxande videbuskområden. I ån finns ett stort antal öar, som i huvudsak är lövträdsbevuxna, samt större och mindre block och stenar. Växtligheten i ån domineras av hårslinga i lugnare vatten och näckmossa i mer strömmande delar. Utmed stränderna växer bitvis ymniga bestånd av en av åns karaktärsarter, safsa. Bland rödlistade eller andra ovanliga växter i och utmed ån finns bland annat revsvalting (sårbar), vildris (sårbar), backmåra (nära hotad), hårklomossa (nära hotad), rödalgen mörk pärlbandsalg samt blågrönalgerna *Scytonema crispum*, *Hydrococcus rivularis* och näcköra (nära hotad).

Djurliv

Mörrumsån är idag ett av Sveriges mest artrika vattendrag, såväl vad gäller fisk som övrig akvatisk fauna. I ån har drygt hälften av Sveriges alla arter av sötvattenfisk påträffats, vilket är en mycket rik mångfald med skandinaviska mått mätt. Mörrumsån är en av de största producenterna av vild lax till Östersjön. I ån finns även såväl havsvandrande som stationär öring. Andra arter som kan nämnas är ål (akut hotad), vimma (nära hotad), bergsimpa, flodnejonöga och sandkrypare. Mal (sårbar) har också påträffats några gånger.

Mörrumsån hyser även en värdefull, artrik bottenfauna med såväl försurningskänsliga som renvattenkrävande arter. Vid en bottenfaunainventering i åns nedre delar år 2015 bedömdes (System Aqua) 13 av 15 undersökta lokaler ha ett mycket högt naturvärde och de övriga två högt naturvärde. Totalt påträffades 102 arter, främst inom artgrupperna nattsländor, bäcksländor, dagsländor, snäckor, tvåvingar, iglar och trollsländor. Flera av de påträffade arterna är rödlistade eller ovanliga i landet, till exempel nattsländan *Setodes punctatus* (sårbar), dagsländan *Baetis liebenauae* (nära hotad), bäcksländan *Nemurella pictetii*, bäckbaggen *Stenelmis canaliculata*, tvåvingen svartbent bäckbroms och sjöskivsnäcka. Natura 2000-arten bred paljettdykare har också noterats från ån. I Mörrumsån har alla våra sju inhemska stormusselararter påträffats. Åns bestånd av tjockskalig målarmussla (starkt hotad) är ett av de största i Sverige och det sker även föryngring i ån. För flodpärlmusslan (starkt hotad) är dock situationen mycket bekymmersam och det har bara påträffats enstaka exemplar på senare år.

Åns fågelfauna är artrik med stabila stammar av bland annat åns karaktärsarter strömsore och forsärla samt mindre populationer av den rödlistade kungsfiskaren (sårbar). Bland däggdjuren finns sannolikt ett flertal av våra svenska fladdermusarter utmed ån, men någon mer ingående fladdermusinventering har ännu inte gjorts. Under senare år har spår av utter (nära hotad) observerats vid ett flertal tillfällen, ända ner till kusten.

Där ån möter havet finns ett estuarie som uppvisar en varierad livsmiljö med utrymme för såväl marina som sötvattenarter. Sand- och gyttebankar med mosaikartade biotopkomplex utgör bra reproduktionsområden och uppväxtmiljöer för fisk som gädda, abborre och sik. Estuarier är också av stor vikt för fågellivet.

Människan och ån

Mörrumsån har haft stor betydelse för människor sedan lång tid tillbaka och de äldsta fynden härrör från stenåldern. Laxfisket i ån kan spåras tillbaka till år 1231, då fisket finns upptaget i kung Valdemar II:s jordebok. Ett flertal byar har sina gränser i Mörrumsån och utöver det viktiga fisket har ån även använts som transportled, bland annat för att flotta timmer, och för kraftutvinning. Idag finns en stor mängd spår och lämningar från människors nyttjande av ån, som till exempel byarnas tidigare fasta fisker samt sågar och kvarnar. För att kunna flotta timmer har man rensat ån.

Under början av 1900-talet blev kraftproduktionen allt viktigare och i samband med anläggandet av kraftverk och kraftverksdammar försvann möjligheterna för fisk att vandra förbi anläggningarna. Under lång tid fanns det bara en laxtrappa vid åns sydligaste kraftverk, Marieberg i Svängsta. Uppvandrande fisk kom då inte högre än till Hemsjö nedre kraftverk, cirka två mil uppströms mynningen. År 2003 byggdes faunapassager vid Hemsjökraftverken och fisken fick därmed tillgång till hela åns sträckning i Blekinge, upp till länsgränsen vid Fridafors. En omprövning av vattendomen innebar också att en viss mängd ska släppas i den ursprungliga åfåran, vid sidan om Hemsjödammarna, året om. Fortfarande finns dock vissa vandringshinder kvar vid den nordligaste dammanläggningen i Blekinges del av Mörrumsån, vid Ebbemåla/Hovmansbygd. Diskussioner förs om hur man ska underlätta fiskens vandring förbi platsen samtidigt som Ebbemåla bruks värdefulla kulturmiljö bevaras. Vid Fridafors pågår anläggande av fiskvägar, vilket gör att havsvandrande fisk inom några år kommer nå upp till Granö i Kronobergs län, ett par kilometer uppströms länsgränsen. Utöver detta pågår det även arbete för att ta kraftverket Marieberg i Svängsta ur drift och riva dess damm inom de närmsta åren, sannolikt under år 2018. Natura 2000-området berörs även av några kraftledningar, som löper över ån. De berör främst dalgångens sluttingar i form av ledningsgator. Kraftledningarna förvaltas och underhålls av Svenska Kraftnät.

Utöver vandringshindren har även tidigare årensningar haft omfattande påverkan på åns flora och fauna. Det har bland annat inneburit färre lämpliga lekplatser för fisk samt mindre mängd lämpligt bottenmaterial för musslor. På senare år har en del återställningsarbeten och biotopförbättrande åtgärder gjorts, såsom utläggning av lekgrus, återutplacering av stenar som tidigare samlats i strängar, öppnande av avsnörda sidofårar, trädplantering (björk, al) längs kanter på sidofårar för att öka beskuggningen samt utplacering av död ved i vattnet.

Vattenkvalitet

Mörrumsåns vattenråd (tidigare vattenförbund) genomför sedan år 1973 årligen återkommande recipientkontroller av ån. Årsmedelvärdet för den senaste provtagningen (2015) visade vid provtagningslokalen Forsbacka (vid mynningen) på goda pH-värden, relativt höga kvävehalter, relativt låga fosforhalter samt en betydande grumlighet i vattnet. Tidigare har ån fungerat som recipient för miljögifter. Vattenmossor i ån uppvisar bitvis förhöjda metallhalter, medan bottenfaunan inte längre visar någon giftpåverkan. Kvicksilverhalterna i ån har också sjunkit sedan ämnet slutat användas av bruksindustrin på 1960-talet. Västblekinge Miljö AB släpper dock förbehandlat lakvatten från avfallsanläggningen i Mörrum i ån, nedströms Mörrum, vilket kan påverka vattenmiljön negativt.

Mörrumsåns avrinningsområde är försurningspåverkat och har sedan år 1979 kalkats, för att gynna flodpärlmussla, lax, bottenfauna och fritidsfiske. Utmed åns sträckning inom Blekinge sprids kalk i åns små, högre liggande biflöden.

På senare år har vattenföringen tidvis varit mycket lågt i ån, vilket kan påverka dess flora och fauna negativt.

Vad kan påverka negativt

Hela Natura 2000-området

- Sjukdomar och skadeorganismer som redan finns eller har potential att bli ett problem om de kommer. Infektioner med påföljande sårskador och svampangrepp, som ofta leder till döden, drabbar sedan år 2014 såväl lax som andra fiskarter i Mörrumsån. Alsjuka har påträffats i Helgeå i Skåne och är ett reellt hot även för alla Blekinges vattendrag.
- Byggnads- eller anläggningsarbeten som leder till negativ påverkan på skyddsvärda naturtyper eller arter i området.
- Skogsbruksåtgärder eller felaktiga avverkningar/röjningar i eller i anslutning till området, som exempelvis kan påverka skogarnas och vattendragets livsmiljöer och mikroklimat (ljus, fukt, temperatur) samt beskuggning negativt, leda till syrebrist i vattnet och försämrade födotillgång på land och i vattnet, skapa erosion i strandmiljöer samt leda till fragmentering av biotoper.
- Brist på död ved i skogarna och i vattendraget. Död ved skapar viktiga miljöer för såväl land- som vattenlevande arter, genom att exempelvis fungera som livsmiljö och födosökskälla, ge skydd mot rovdjur samt minska vattenhastigheten.
- Förekomst av mink i områden där fåglar häckar.

Vattendraget

- Åtgärder eller verksamheter i eller i anslutning till ån som riskerar att förändra åns hydrologi, vilket bland annat kan resultera i uteblivna eller onaturliga vattenståndsfluktuationer samt påverka olika arters livsmiljöer negativt. Exempel på åtgärder är dämning och rensning av åfåran. Beträffande hydrologiska förändringar som har samband med befintliga vattenregleringar i Mörrumsån regleras dessa inom ramen för gällande Vattendomar.
- Ökat vattenuttag (särskilt under sommarmånaderna) med påföljande lågt vattenflöde, risk för högre vattentemperatur, lägre syrgashalt samt torrläggning.
- Vandringshinder i ån och i anslutande vattendrag, vilka orsakar försämrade spridningsmöjligheter för åns arter.
- Igenväxning i åfåran, till exempel efter solexponerande avverkning, vilket leder till försämrade

vattenflöde och risk för onaturliga översvämningar.

- Försurning av vattendraget kan leda till ökad risk för exponering av giftiga metaller samt utarmning av bland annat fisk- och musselbestånd. Exempel på åtgärder som kan bidra till ökad försurning av vattendraget är omställning från lövskog till barrskog.
- Försämrade vattenkvalitet. Många av åns arter kräver rena, syrerika bottenar och är mycket känsliga för bland annat grumlande ämnen, näringsämnen, humusämnen, bekämpningsmedel och sedimentation. Miljögifter kan störa vattenlevande arters reproduktion och kan leda till direkt förgiftning, minskad fertilitet och ökad dödlighet. Exempel på verksamheter eller åtgärder i anslutning till ån eller i dess tillrinningsområde som kan orsaka ovanstående är täkt, rensning av diken, skogsbruk eller andra avverkningar, jordbruksverksamhet, omställning från betesmark till åker, fiskodling samt utsläpp från punktkälla (till exempel avlopp).
- Utsättning av främmande arter eller fiskstammar, liksom rymning från exempelvis fiskodlingar, vilket bland annat kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och orsaka genetisk försämring.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för intensivt i förhållande till åns produktionsförmåga.
- Etablering och spridning av invasiva arter, som vattenpest och sjögull.

Marin miljö

- Övergödning på grund av läckage av näringsämnen (kväve och fosfor). Effekter av övergödning kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, algmattor, syrebrist och påverkad artsammansättning.
- Mänsklig påverkan kan inverka negativt på den marina miljön, till exempel dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten utvinning, utsläpp av olja och kemikalier.
- Ansamling av fiber och bark från träindustrier.
- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan förorsaka skada på ekosystemet.

Skog

- Konkurrens från gran eller för området främmande trädslag.
- Bristande trädkontinuitet, som på sikt leder till att ersättningsträd saknas när de gamla dör. Föryngring av ädellöv och triviallövs är en förutsättning för framtida kontinuitet av gamla och grova träd.

Gräsmarker

- Minskat eller upphört bete. Detta leder på sikt till igenväxning med buskar och träd samt en utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den hävdgynnade floran. Näringstillförseln till vattendraget kan också öka.
- Bristande träd- och buskontinuitet, som på sikt leder till att ersättningsträd och -buskar saknas när de gamla dör. Föryngring av ädellöv, bärande träd samt bärande och blommande buskar är en förutsättning för framtida kontinuitet av gamla och grova träd och buskar.

Utöver mer generella hot mot Natura 2000-områdets växter och djur behöver även vissa artspecifika hot uppmärksammas.

Musslor

- Brist på lämplig värd fisk. Både flodpärlmusslan och den tjockskaliga målarmusslan är beroende av en reproducerande stam av lämplig värd fisk för sin fortlevnad.

Utter

- Avsaknad av faunapassager vid vägar, vilket hindrar uttern att passera vägen på ett säkert sätt och ökar risken för trafikdödade uttrar.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

Vatten och landmiljöer

- Drygt hälften av åns sträckning i Blekinge ingår i naturreservaten Åmma, Käringahejan, Mörrumsåns dalgång och Hönebygget, och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. Åmma bildades år 1997, med en skötselplan från samma år (delvis uppdaterad år 2011), Käringahejan bildades år 1996, med en skötselplan från samma år (delvis uppdaterad år 2013), Mörrumsåns dalgång bildades år 2008, med en skötselplan från samma år och Hönebygget bildades år 2010, med en skötselplan från samma år. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägares och nyttjanderättshavares förfoganderätt över områdena och vad dessa behöver tåla för intrång. Reservaten förvaltas av Länsstyrelsen Blekinge. En reservatsbildningsprocess pågår även längs Mörrumsån mellan Svängsta och Mörrum.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ Miljöbalken. Strandskydd gäller 100 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, till exempel uppförande av ny byggnad. Vissa undantag finns.
- Mörrumsån är ett internationellt utpekad RAMSAR-område.
- Områdets ytvatten och marina vatten skyddas enligt vattendirektivet och havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap miljöbalken, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19 samt HVMFS 2012:18. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.
- De marina miljöerna är skyddade genom Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.
- Flera laxförande vattendrag, däribland Mörrumsån, omfattas av Miljöbalken 4 kap 6 § som innebär skydd mot vattenkraftsutbyggnad och överledning för vattenkraftsändamål. Denna bestämmelse ger ett gott ”grundskydd” som säkerställer vattendragets naturliga vattenregim och förhindrar nya tillkomster av vandringshinder genom vattenkraftsanläggningar.

Arter

- Utsättning av fisk kräver tillstånd enligt Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) om utsättning av fisk samt flyttning av fisk i andra fall än mellan fiskodlingar.
- Fisket i Mörrumsån regleras i Fiskeriverkets föreskrifter om fisket i sötvattenområden (FIFS 2004:37).
- Bestämmelser om fisket av lax finns i föreskrift från Fiskeriverket. Denna utfärdas med stöd av förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- Utter, tjockskalig målarmussla och bred paljettdykare är fridlysta enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Enligt artskyddsförordningen är det inte tillåtet att avsiktligt fånga, döda eller störa djuren. Det är inte heller tillåtet att skada eller förstöra deras fortplantningsområden.
- Vilt levande exemplar av hårklomossa är fridlysta enligt 8 § Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 till denna förordning plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- I Bernkonventionen finns utter upptagen i bilaga II, som omfattar djurarter som är strängt skyddade. Det innebär att Bernkonventionen överträds om utterns biotoper förändras negativt, eftersom arten skall bevaras i sin naturliga livsmiljö.
- Tjockskalig målarmussla och flodpärlmussla är fridlysta enligt 5 § Förordning (SFS 1994:1716)

om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Behov av åtgärder

Vattendraget

- Skötselplanen för naturreservatet Käringahejan behöver uppdateras. Där saknas helt åtgärder för skötsel av vattenmiljön. Även Åmmas skötselplan behöver uppdateras, då det i den bland annat finns angivet som skötselåtgärd att träd som faller i ån ska röjas bort. Vid uppdatering av skötselplanerna behöver hänsyn till vattenmiljön även tas i övriga berörda skötselområden.
- Fortsatt arbete med formellt skydd av Mörrumsån och dess omgivningar, för att bevara och gynna de värden som finns i och i anslutning till ån.
- Information till markägare och verksamhetsutövare, genom till exempel vattendragsvandringar, om Mörrumsåns värden och förutsättningarna för dessa. Bör samordnas mellan Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Mörrums Kronolaxfiske samt Karlshamns och Olofströms kommuner.

Omgivande landskap

- Skapa ekologiskt funktionella kantzoner utmed vattendraget. Kantzonerna bidrar till att skapa gynnsamma livsmiljöer för arter i och i anslutning till vattendraget. De ger bland annat föda, påverkar mikroklimatet och fungerar som reningsfilter.
- Upprätta samverkande planer för skötsel av skog, vatten och jordbruksmark där hänsyn tas till vattendraget och dess värden.
- Upprätta en åtgärdsplan för Mörrumsåns huvudavrinningsområde i syfte att skapa förutsättningar för god vattenkvalitet, uppnå gynnsamt bevarandetilstånd och minst god ekologisk status.
- Inventering av de skogsbeklädda öarna för att öka kunskapen om deras översvämningsgrad, trädslagsfördelning och flora.
- Eventuellt kan enstaka punktinsatser behövas kring värdefulla ädellövträd (spärrgreniga, hamlade och liknande) som behöver stå mer öppet och solexponerat, samt förnygringsinsatser för att skapa efterträdare till dessa.

Arter

- Flodpärlmusslans situation i Mörrumsån är allvarlig och det behövs ytterligare inventeringar för att klargöra dess situation i ån. Utöver detta bör de prioriterade åtgärder som föreslås för Blekinge i Åtgärdsprogram för flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla genomföras. Det kan också behövas specifika åtgärder inriktade på förnygring av flodpärlmussla, exempelvis artificiell infestering av fisk med mussellarver alternativt odling och återutsättning av arten.
- Fortsatt arbete med att underlätta fiskens vandring såväl ner som upp i ån. Detta för att fiskstammarna i sig ska öka men även för att bland annat åns population av flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla ska kunna förnygras och öka i antal.
- Restaurering av miljöer som påverkats av rensning och dämning i vattendraget, för att återskapa bra lek- och uppväxtområden för fisk och för åns stormusslor, samt för att återskapa naturliknande flödesdynamik och bra livsmiljöer för åns övriga flora och fauna, till exempel för hårklomossa och svämlövskogar.
- Inventera utterpassager vid vägar. Där det idag saknas lämpliga faunapassager för utter vid korsande vägar bör sådana anläggas.
- Inventera hårklomossa och bred paljettdykare, för att få bättre kunskap om deras utbredning och status längs ån.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och -arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1130 - Estuarier**

Areal: 16,71 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Estuarier finns vid flod- och åmynningar där sötvatten blandas med det saltare havsvattnet och där både marina och limniska miljöer förekommer och utgör en ekologisk enhet. Minskad strömhastighet bidrar till att finare sediment ansamlas och ofta formas vidsträckta sand- och gyttjebankar. I områden där strömningshastigheten avtar avlagras största delen av det transporterade materialet och ett delta kan bildas. Estuarier är ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växtsamhällen. Det utgör också en viktig livsmiljö för exempelvis många fågel- och fiskarter.

Vid Mörrumsåns utlopp i Pukaviksbukten blandas åns sötvatten med Östersjöns saltare. Växtligheten är sparsam och består av en blandning av marina arter och sötvattensarter som korsslamkrypa, strandpryl, hårsärv, ålnate och borstnate. Den ekologiska statusen är bedömd som måttlig enligt vattenförvaltningsförordningen (2013) på grund av övergödning och miljögifter. Havsmiljöförordningens inledande bedömning (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön.

Bevarandemål

Arealen ska vara minst 16,7 ha. Området ska präglas av en mosaikartad botten med artrik vegetation och fauna. Utbredningen av de typiska arterna borstnate, hornsärv och hårnating ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som sik, gädda och abborre ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans, med förekomst av rovfisk.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, avverkning i strandnära läge, muddring, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

3210 - Större vattendrag

Areal: 143,96 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Mörrumsån är Blekinges största å och ett av Sveriges mest betydande laxförande vattendrag. Åns nedersta 30 kilometer ligger i Blekinge. Mörrumsåns vattenflöde är reglerat och utmed åns sträckning inom Blekinge finns mer eller mindre bra fungerande faunapassager och laxtrappor vid samtliga vandringshinder. Dessa möjliggör uppvandring av fisk, men innebär samtidigt fördröjning för vandrande fisk att nå upp till sina lekområden. Svagsimmande fisk och övrig fauna har dessutom problem på vissa sträckor. Det saknas även tillfredsställande lösningar för nedströmsvandring vid åns kraftverk.

Ån löper i sin ursprungliga fåra överallt utom vid de två Hemsjökraftverken, där merparten av vattnet leds via två kanaler till kraftverken. Året om släpps dock viss mängd vatten även i de ursprungliga fårorna. På senare år har åtgärder gjorts i ån för att förbättra biotoper och vandringsmöjligheter för fisk och andra vattenlevande organismer.

Åns strandvegetation utgörs bland annat av al, ask (starkt hotad), björk, vide, pors, safsa, bladvass, bredkaveldun, starrarter, jättegröe, rörflen, vildris (sårbar), besksöta, hampflockel, fackelblomster, gul svärdslilja, missne, sjöranunkel och svalting. Vegetationen i ån domineras av hårslinga på lugnare vatten och näckmossa i mer strömmande vatten. I ån växer även revsvalting (sårbar), kabbeleka, pilblad (nära hotad), vattenklöver, klotigelknopp (nära hotad), sjösäv, bäcknate och klotånke. Den invasiva arten vattenpest har också påträffats i ån. Mossarter i eller i kanten av ån är bland annat hårklomossa (nära hotad), smal näckmossa, bäcknäbbmossa (vattensprötmossa), bäckkryp-mossa, stenfickmossa, bäckskapania, blekmossa (*Chiloscyphus pallescens* v *rivularis*), bäckraggmossa, älvblommossa och bäckgräsmossa. Makroalger inventerades 2015 och då hittades flera ovanliga arter, bland annat rödalgen mörk pärlbandsalg samt blågrönalgerna näcköra (nära hotad), *Scytonema crispum* och *Hydrococcus rivularis*.

Mörrumsån är idag ett av Sveriges artrikaste vattendrag, såväl vad gäller fisk som övrig akvatisk fauna. I ån har drygt hälften av Sveriges alla arter av sötvattenfisk påträffats, bland annat lax, havsöring, flodnejonöga, bäcknejonöga, bergsimpa, ål (akut hotad), vimma (nära hotad), färna, id, elritsa och sandkrypare. Mal (sårbar) har också påträffats. Mörrumsån hyser även en värdefull, artrik bottenfauna med såväl försumningskänsliga som renvattenkrävande arter, bland annat flera dagsländor, någon bäckslända samt den för naturtypen typiska arten vattenfis. I ån finns tjockskalig målarmussla (starkt hotad), äkta målarmussla, spetsig målarmussla, flat dammussla, större dammussla, allmän dammussla och flodpärlmussla (starkt hotad). Fågelfaunan är artrik med arter som strömstare, forsärla och kungsfiskare (sårbar). På senare år har spår av utter (nära hotad) observerats ett flertal gånger utmed ån och utbredningen av arten har ökat så den återfinns nu ända ned till kusten.

Mörrumsån har klassats till måttlig ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen (2013). Bedömningen grundar sig på att det inte finns någon konstaterad reproduktion av flodpärlmussla. Ytterligare miljöproblem är kopplade till de dammar och kraftverk som finns i ån och som hindrar eller försvårar för vattenlevande organismer att vandra såväl längs vattendraget som i sidled till närområde och svämplan. Klassningen av konnektivitet och närområden når därför också endast måttlig status.

Bevarandemål

Arealen större vattendrag ska vara minst 144 hektar. Vattendraget ska ha en naturlig flödesdynamik och en hög konnektivitet, utan vandringshinder vare sig i huvudfåran eller i anslutande vattensystem. Den kemiska och fysikaliska vattenkvaliteten ska vara tillräckligt god för flodpärlmusslans och den tjockskaliga målarmusslans föryngring. Vattendraget ska ha en för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar samt god tillgång på lämpliga livsmiljöer både i och i anslutning till vattendraget. Ån ska kantas av funktionella kantzoner. I skogslandskapet ska dessa ha ett högt lövinslag. Död ved ska förekomma i vattendraget i tillräcklig mängd. Havsöring, lax, bergsimpa, elritsa, bäck- och flodnejonöga ska finnas i reproducerande stammar och hårklomossa, utter, tjockskalig målarmussla och flodpärlmussla ska finnas i långsiktigt livskraftiga bestånd. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god.

Bevarandetillstånd

Naturtypens bevarandetillstånd bedöms vara gott till ordinärt. För att nå ett gynnsamt bevarandetillstånd för vattendraget krävs åtgärder för fria vattenvägar, en naturlig flödesdynamik och förbättrad vattenkvalitet. Skyddet av Mörrumsån behöver stärkas så att åns kärnvärden bevaras långsiktigt. Dessutom behöver viktiga livsmiljöer i ån restaureras.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,32 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Områdets silikatgräsmark finns på en liten ö i ån, strax intill Åkeholm. Området betas av får. Det är en öppen och ogödslad gräsmark som nästan helt saknar träd- och buskskikt. Vegetationen är av torrängstyp och bland noterade kärlväxter kan nämnas vitmåra, backmåra (nära hotad), smultron, backnejlika, rödsvingel och ängshavre. I åkanten växer bland annat svärdsilja, hampflockel, älggräs och strandlysing.

Bevarandemål

Områdets silikatgräsmarker ska omfatta minst 0,3 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som exempelvis backnejlika och backmåra. Inslaget av träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 0,49 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Områdets trädklädda betesmarker finns på en liten ö i ån, strax intill Åkeholm. Området betas av får. I trädskiktet som är relativt tätt och likåldrigt återfinns bland annat al, ask (starkt hotad), ek och asp. Buskskiktet är glest.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 0,5 hektar. Bete ska påverka området dynamik och struktur. På sikt ska det förekomma äldre träd och förnygring av nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska på sikt bli olikåldrigt, artrikt och flerskiktat och det ska finnas ett buskskikt. Det ska finnas liggande död ved, stående döda eller döende träd, samt träd med skador eller döda delar i lämplig omfattning.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt till gott. I takt med att träden åldras kommer fler av de önskvärda strukturerna att uppstå.

9110 - Näringsfattig bokskog

Areal: 0,17 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den näringsfattiga bokskogen utgörs av ett litet område inom Hönebyggets naturreservat, strax norr om Mörrum. Det är en bokskogsdominerad kullig ö, som är nyckelbiotopklassad. I träd- och buskskiktet finns i övrigt bland annat tall, ek och rönn. Det är ont om död ved. Fältskiktet är glest, med främst blåbärsris och smalbladiga gräs. Längs stränderna är växtligheten frodigare med bland annat al, björk, vide, älggräs, vasstarr och safsa. På stenar vid åkanten har hårklomossa (nära hotad) noterats. Tillsammans med omgivande bokskogar utmed ån kan öns värden behållas i gynnsamt tillstånd. Idag saknas specifika uppgifter om trädslagsfördelning och artförekomster på ön, förutom hårklomossa.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig bokskog ska vara minst 0,2 hektar. Bok ska dominera, men inslag av tall och ek kan förekomma. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare till bok och andra ädellövträd. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Död ved i olika former, inklusive levande träd med döda träddelar, ska förekomma allmänt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området bedöms som gott, då ön ligger i direkt anslutning till bokskogen på fastlandet inom Hönebyggets naturreservat. Mängden död ved behöver dock öka.

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 0,21 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

En något kuperad ö mellan Åkeholm och Hallandsboda, som ingår i naturreservatet Mörrumsåns dalgång. I trädskiktet finns bland annat ek, bok, ask (starkt hotad), avenbok och enstaka tall. Safsa växer i strandkanten och hårklomossa (nära hotad) är rapporterad strax norr om ön, på fastlandet. I den södra änden av ön låg förr en fiskeplan tillhörande byn Hallandsboda. Ön var då betydligt mer öppen än idag, vilket spärrgreniga ekar och tidigare hamlade askar fortfarande vittnar om.

Bevarandemål

Arealen näringsrik ekskog ska vara minst 0,2 hektar. Ek ska dominera, men inslag av andra ädellövträd och tall kan förekomma. Det ska finnas gamla ädellövträd och för yngning av nya som efterträdare. Spärrgreniga och hamlade ädellövträd och efterträdare till dessa ska stå fritt med solexponerade stammar. Död ved träd ska förekomma i olika former.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området kan inte bedömas. Ön behöver inventeras. En förutsättning för gynnsamt tillstånd är att det finns ytterligare areal med värdefull ekskog i öns närhet.

91E0 - Svämlövskog

Areal: 5,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Svämlövskogen i området finns på ett hundratal öar i ån. Noggrann inventering av öarna saknas i stora delar och det är oklart vilka som regelbundet översvämmas. Ett mindre antal omfattas av nyckelbiotops- eller sumpskogsinventering. Vid förberedande kartering av naturreservatet Mörrumsåns dalgång, genomfördes en översiktlig inventering i berörda delar. I trädskiktet finns framförallt al, med inslag av björk, men även ek, ask (starkt hotad), lönn och bok förekommer. Någons enstaka ö hyser knottallar. Fiskgjuse har noterats. Kaveldun, vänderot, spirea och safsa återfinns i fältskiktet. På en del öar växer sannolikt hårklomossa (nära hotad).

Bevarandemål

Arealen svämlövskog ska vara minst 5,5 hektar. Vattenståndet ska variera på ett naturligt sätt och översvämningar ske regelbundet och säsongsvis, vilket påverkar skogarnas dynamik och struktur. Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av al (allmän), ask, lönn, ek, bok (enstaka förekomster). Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Hårklomossa och safsa ska växa i livskraftiga bestånd längs stränderna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området bedöms som gott, men inventering av öarna behövs. Det är oklart vilka öar som regelbundet översvämmas och hur trädslagsfördelningen ser ut. Typiska arter behöver också inventeras.

91F0 - Svämädellövskog

Areal: 2,05 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Svämädellövskogen i området finns på ett tiotal öar i ån. Noggrann inventering av öarna saknas i stora delar och det är oklart vilka som regelbundet översvämmas. Vid förberedande kartering av naturreservatet Mörrumsåns dalgång, genomfördes en översiktlig inventering i berörda delar. I trädskiktet återfinns framförallt ek, ask (starkt hotad), lönn och bok, med inslag av främst al och björk. På någon enstaka ö har gammelgranslav och glansfläck noterats.

Bevarandemål

Arealen svämädellövskog ska vara minst 2,1 hektar. Vattenståndet ska variera på ett naturligt sätt och översvämningar ske regelbundet och säsongsvist, vilket påverkar skogarnas dynamik och struktur. Ädellövträd ska utgöra ett dominerande inslag. Det ska finnas gamla träd och förnyring av nya träd som efterträdare av främst ask, lönn, ek och bok (enstaka förekomster). Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Hårklomossa och safsa ska växa i livskraftiga bestånd längs stränderna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området bedöms som gott, men inventering av öarna behövs. Det är oklart vilka öar som regelbundet översvämmas och hur trädslagsfördelningen ser ut. Typiska arter behöver också inventeras.

1029 - Flodpärlmussla, *Margaritifera margaritifera*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte ska ske. Vattnet får heller inte vara för surt eller näringsrikt.

Mussellarverna (glochidierna) lever som parasiter på gälarna hos öring eller lax cirka tio månader. Det är framför allt ung öring som fungerar som värd. Efter det att den lilla musslan släppt taget om fiskens gäle gräver den ner sig i botten substratet i upp till 8 år. För att kunna växa till måste den hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten, så den kan andas och filtrera näring. Efter denna fas börjar musslorna sticka upp ur botten substratet. Flodpärlmusslan blir vanligen könsmogen i 15–20-årsåldern. Den är hermafroditisk och honor kan under vissa förhållanden uppträda som hanar och befrukta sig själva. Spridning sker inom det aktivitetsområde som utnyttjas av småöringar, särskilt viktig är spridningen uppströms. En flodpärlmussla blir vanligtvis 70-80 år i södra Sverige, men kan i norra Sverige bli betydligt äldre. Den hittills äldsta kända individen hittades i Norrbotten och uppmättes till 280 år. Flodpärlmusslan är rödlistad som starkt hotad.

Flodpärlmussla är sedan tidigare känd från någon lokal i Mörrumsån. År 2015 dykinventerades Mörrumsån och 27 lokaler besöktes på sträckan från Mörrumsåns mynning upp till Granö (Kronoberg). Inga flodpärlmusslor hittades vid denna inventering. Några exemplar hittades dock vid inventeringar år 2017.

Bevarandemål

Flodpärlmusslan ska ha en reproducerande och livskraftig population i ån och naturtypen större vattendrag (3210) ska ha ett gynnsamt bevarandetillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Artens bevarandestatus är osäker och ytterligare inventeringar krävs. Det behövs ytterligare åtgärder för att underlätta fiskens vandring neråt och uppåt i ån, förbättra flödesdynamik och vattenkvalitet samt återställa tidigare rensade områden. Utöver detta kan det behövas särskilda åtgärder inriktade på förnygring av flodpärlmussla.

1032 - Tjockskalig målarmussla, *Unio crassus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tjockskalig målarmussla är strikt knuten till rinnande vatten. Arten uppträder i Sverige i allt från meterbreda bäckar till stora åar, från någon decimeters djup ner till 2,5-3 meter, med de rikligaste förekomsterna kring 2 meters djup. Den kan hittas på såväl steniga som grusiga och sandiga bottenar. Den föredrar erosionsbottenar utan finsediment.

Mussellarverna (glochidierna) fäster på gälarna på lämpliga värdfiskar och lever där 4-5 veckor. Värdfiskarterna varierar från vattendrag till vattendrag och kan vara exempelvis elritsa, löja, stensimpa, storspigg, sandkrypare, gärs, id, lake, abborre, småspigg, mört, öring och färna. De små musslorna lever sedan under sina första år nedgrävda i syrerika grusbottenar. Arten växer snabbare än flodpärlmusslan och blir könsmogen efter cirka fyra år. Normallivslängden för tjockskalig målarmussla är 20-50 år, men enskilda musslor har konstaterats kunna bli 90 år gamla. Den tjockskaliga målarmusslan är rödlistad som starkt hotad.

Vid en dykinventering av stormusslor i Mörrumsån 2015 besöktes 27 lokaler, från Mörrumsåns mynning i söder upp till Granö (Kronoberg). Totalt hittades 657 tjockskaliga målarmusslor fördelat på 17 av de undersökta lokalerna, vilket utgjorde 83% av det totala antalet påträffade stormusslor vid inventeringen. Arten förekom såväl på de allra grundaste (under 1 meter) som de allra djupaste (mer än 4 meter) lokalerna. Lokalerna med högst täthet hade ett individantal på 22 individer per kvadratmeter men i medeltal fanns 3,1 individer per kvadratmeter. Den individtätheten innebär att Mörrumsån hyser ett av Sveriges största bestånd av tjockskalig målarmussla. Det sker även föryngring av arten i ån.

Bevarandemål

Tjockskalig målarmussla ska ha en reproducerande och livskraftig population i ån och naturtypen större vattendrag (3210) ska ha ett gynnsamt bevarandetillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten i området bedöms som gott.

1082 - Bred paljettdykare, *Graphoderus bilineatus*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bred paljettdykare är en medelstor och påfallande bred dykarskalbagge som blir upp till 15 mm lång. Den är i landet främst påträffad i skyddade solöppna lägen i mindre klarvattensjöar och måttligt dystrofa (näringsfattiga och humösa) sjöar i skogsterräng. Särskilt under vintern är arten knuten till strandzonen där den uppehåller sig bland vegetationen som starr, säv eller vitmossa. Förekomst av helt öppna vattenpartier tycks vara ett krav.

Utvecklingscykeln sträcker sig över ett år och arten övervintrar som fullbildad. Äggen läggs på flytande vattenväxter och kläcks efter cirka två veckor. Larvutvecklingen tar cirka två månader varefter den fullbildade larven kryper upp på land och förpuppas i en hålighet i marken. Förpuppningen varar cirka 10 dagar och den fullbildade skalbaggen stannar normalt ytterligare några dagar i puppkammaren. Nykläckta exemplar kan ses under större delen av säsongen (april-oktober).

Larverna, liksom de fullbildade skalbaggarna, är utpräglade rovdjur som livnär sig på andra vattenlevande insekter. Skalbaggen har en god flygförmåga och kan sannolikt lätt sprida sig till lämpliga småvatten och sjöar på flera kilometers avstånd. Bred paljettdykare är inte rödlistad, men däremot fridlyst. I Sverige förekommer arten i södra Sverige, där den är allmän. I övriga Europa verkar den dock ha gått tillbaka kraftigt.

Ett fynd av bred paljettdykare har rapporterats från Mörrumsån, strax norr om Härnäs, år 2006.

Bevarandemål

Bred paljettdykare ska förekomma i ån. Lämpliga vattenmiljöer i ån ska vara solbelysta, och det ska finnas öppna, stillastående vattenytor. Vegetationen längs kanterna av lämpligt vatten ska vara välutvecklad.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för bred paljettdykare bedöms som gott eller ordinärt. Det behövs dock fler inventeringar av dess utbredning i området.

1106 - Lax (i sötvatten), Salmo salar

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Laxen behöver ha tillgång till vattendrag där ner- och uppvandring inte hindras av vandringshinder. Det måste även finnas lämpliga lek- och uppväxtområden. Honan gräver under senhösten ned den befruktade rommen i bottenmaterialet, där den kläcks följande vår. I de sydliga Östersjöälvarna vistas ungarna vanligen 1-2 år på uppväxtområdena innan de söker sig ut till havet. De unga laxarna äter snäckor, musslor, märlor och fiskrom samt fångar insekter i vattnet och i luften. Efter att ha nått älvmyningen äter de huvudsakligen kräftdjur, men även småfisk. I havet fångas bland annat skarpsill, strömming, tobis och spigg. Efter 1-4 år i havet vandrar laxen tillbaka till sin hemälv, där den leker i snabbt rinnande vatten under oktober-november. Laxen har krav på en tillräckligt god vattenkvalitet beträffande pH, miljögifter och närsalter, såväl i vattendragen som i havet. Lax har dålig spridningsförmåga eftersom den vid lekvandringen i princip alltid återvänder till sin hemälv.

Mörrumsån är Blekinges största å och en av de största producenterna av vild lax till Östersjön. Pukaviksbukten (SE0410068) utanför Mörrumsåns mynning är också ett viktigt område för åns laxfiskstam under delar av dess livscykel. Mörrumsåns vattenflöde är reglerat och uppvandrande fisk kommer för närvarande inte högre än till Fridafors, vid länsgränsen Blekinge-Kronoberg (cirka tre mil uppströms mynningen).

Mörrumsåns laxstam är genetiskt särpräglad och skiljer sig från andra laxstammar i Östersjön och i västsvenska vattendrag. Troligen har Mörrumsåns geografiska läge, med långa avstånd till övriga laxförande vattendrag och låg frekvens av felvandrande fisk, bidragit till den genetiska isoleringen. Den har också relativt låg genetisk variation, vilket antyder att stammen någon gång under sin historia genomgått en genetisk "flaskhals".

Sedan 2014 har laxar och andra fiskarter, bland annat öring, drabbats av infektioner redan under tidig vår. Laxarna har sårskador och svampinfektioner på huvud, fenor och buk. Svampangreppen dämpas under sommaren, men infektionerna finns kvar i fisken och blossar upp igen under höstens lekperiod. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har tagit prover på döda laxar åren 2014 och 2016. Resultatet visade på en bakteriell infektion (*Yersinia ruckeri* – serotyp 2) men detta bedömdes vara en sekundär infektion och inte huvudorsak till skadorna.

Bevarandemål

Laxen skall ha en reproducerande och livskraftig population i ån och naturtyperna större vattendrag (3210) och estuarier (1130) ska ha gynnsamt bevarandetillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för dessa.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms för närvarande vara gott för lax i Mörrumsån, men eftersom den vandrar påverkas den även av en rad faktorer utanför området. Det behövs även ytterligare åtgärder för att underlätta fiskens vandring ner och upp i ån, förbättra flödesdynamik och vattenkvalitet samt restaurera tidigare rensade sträckor samt lek- och uppväxtområden. Orsakerna till laxarnas infektionsangrepp behöver också klargöras och om möjligt åtgärdas.

1355 - Utter, Lutra lutra

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

För ett livskraftigt bestånd av utter krävs stora områden med mer eller mindre sammanhängande vattensystem. Uttern har förhållandevis stora hemområden, honornas omfattar cirka 28 kilometer strandlängd och vuxna hanars omkring 45 kilometer strandlängd. De kan variera i storlek beroende på områdets topografi och individuella egenskaper. För utterhanar påverkas områdenas storlek också av närvaron av andra uttrar, speciellt andra hanar. Mellan könen kan hemområden överlappa och en hanes hemområde kan således omfatta en eller flera honors.

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året om och där det finns områden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar, med mera. Födan består mestadels av fisk, men de äter även grodor, kräftor, större insekter, fåglar och mindre däggdjur. En vuxen utter konsumerar föda motsvarande 1-1,5 kilo fisk per dag. Uttern är känslig för miljögifter. Den har relativt goda möjligheter att sprida sig om det finns tillgång på lämpliga vatten. Ensamma uttrar kan förflytta sig mycket långa sträckor. Uttern är rödlistad som nära hotad.

Spår av utter har på senare år observerats vid flera tillfällen längs Blekinges sträckning av Mörrumsån. Vid senaste inventeringen av utter i länet (åren 2007-2008) hittades utterspår på flera nya lokaler längs Mörrumsån och man kunde dessutom konstatera att den nu finns spridd ända ner till kusten.

Bevarandemål

Uttern ska ha en reproducerande, stabil eller ökande population längs ån. Dess utbredningsområde ska inte minska. Den ska ha förutsättning att förekomma utmed hela ån och ända ut i kustbandet. Utrar ska på ett säkert sätt kunna passera under större korsande vägar, för att minska risken för trafikdödade djur. Uttern är beroende av ett välmående vattendrag och naturtypen större vattendrag (3210) ska ha ett gynnsamt bevarandetillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för utter bedöms som gott i Mörrumsån.

1383 - Hårklomossa, *Dichelyma capillaceum*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Hårklomossa växer normalt på stenblock, trädbaser och basen av buskar (främst pors) utmed stränder av sjöar och långsamt rinnande vattendrag, där vattennivån har stora och naturliga fluktuationer. Mossan är knuten till den zon som översvämmas och dränks varje år. Hårklomossa är rödlistad som nära hotad.

Vid Mörrumsån är arten känd från ett tiotal lokaler, men den finns troligen på fler platser än vad som för närvarande är kända. Extremflödet år 2007 skadade dock sannolikt en del förekomster.

Bevarandemål

Populationen av hårklomossa ska vara stabil eller ökande sett till antalet individer och mängden substrat med förekomster av arten. Naturtypen större vattendrag (3210) ska ha ett gynnsamt bevarandetilstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna. Området ska ha en naturliknande hydrologi med huvudsakligen högvatten under vinterhalvåret och lågvatten under sommaren, samt bibehållen beskuggning av stränderna. De hydrologiska processerna i vattenmiljöerna ska även påverka skogarnas dynamik och struktur. Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag i strandkanten och det ska finnas gamla träd av al eller ask med socklar och/eller buskar av vide eller pors.

Bevarandetilstånd

Bevarandetilståndet bedöms vara ordinärt. Den aktuella förekomsten behöver dokumenteras bättre.

Dokumentation

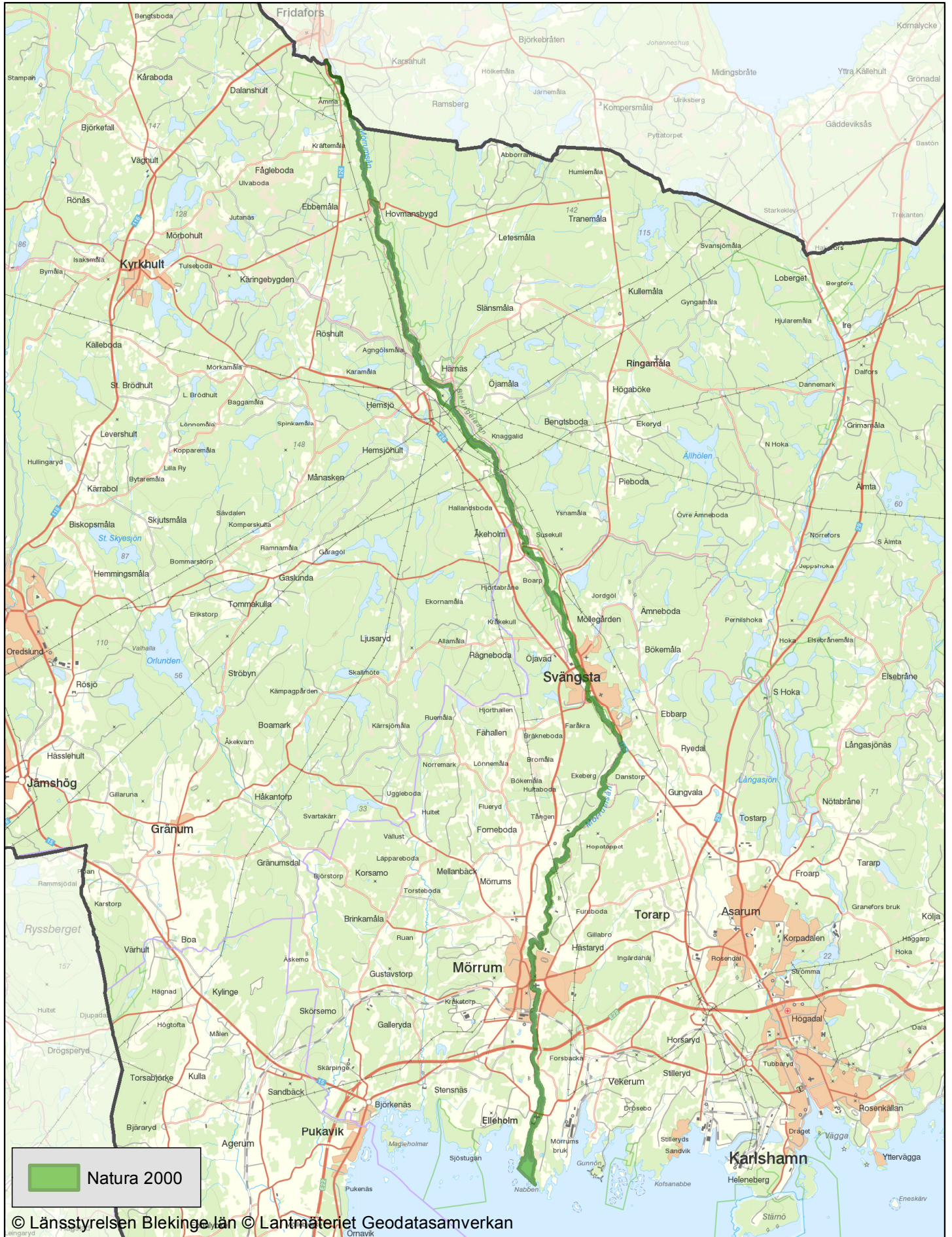
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala
- Artportalen. www.artportalen.se (uttag hösten 2016)
- Ekologgruppen. 2015. Bottenfauna i Mörrumsån 2015. Undersökning av 15 lokaler. På uppdrag av Länsstyrelsen i Blekinge
- Havs- och vattenmyndigheten. 2015. Förvaltning av lax och öring. Havs- och vattenmyndighetens förslag på hur förvaltning av lax och öring bör utformas och utvecklas. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:20
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1996. Bildande av naturreservatet Käringahejan i Kyrkhults och Ringamåla socknar inom Olofströms respektive Karlshamns kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1997. Bildande av naturreservatet Åmma i Kykhults socken i Olofströms kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2008. Bildande av naturreservatet Mörrumsåns dalgång i Karlshamns och Olofströms kommuner, Blekinge län
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2009. Ändring av delar av skötselplan för naturreservatet Åmma i Olofströms kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2010. Bildande av naturreservatet Hönebygget i Karlshamns kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2013. Beslut om ändring av skötselplanen för naturreservatet Käringahejan i Karlshamns och Olofströms kommuner
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2016. Stormusselinventering av Mörrumsån 2015. Rapport 2016:4.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2016. Makroalger i fyra Blekingeår 2015. Rapport 2016:5
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska arterna i habitatdirektivets bilaga 2. Dnr NV-01162-10
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Nicklasson, A. 1989. Floran vid Mörrumsån, Norra Blekinge
- Ramsar Sites Information Service. 2002. Mörrumsån-Pukavik Bay. <https://rsis.ramsar.org/ris/1123>. (Hämtat 2016-10-03)
- Skogsstyrelsen. 1996. Sumpskog. Objekt ID: 030466071
- Skogsstyrelsen. 1996. Sumpskog. Objekt ID: 030486071
- Skogsstyrelsen. 2003. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 2006-2003
- Skogsstyrelsen. 2012. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 958-2012
- Skogsstyrelsen. 2013. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 403-2013
- Svenskt ElfiskeRegiSter (SERS). 2016. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret> [2016-08-25]
- VISS VattenInformationsSystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-10-17).

Bilagor

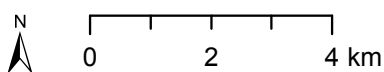
Bilaga 1. Områdeskarta

Natura 2000 - SE0410128 Mörrumsån

© Länsstyrelsen Blekinge län © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Kartskala 1:125 000